

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas		Kodas	
Lietuvių kalba nuo seniausių laikų iki dabar			
Dėstytojas (-ai)		Padalinys (-iai)	
Koordinuojantis: doc. dr. Gintarė Judžentytė-Šinkūnienė Kitas (-i):		VU Filologijos fakulteto Taikomosios kalbotyros instituto Lietuvių kalbos katedra	
Studijų pakopa		Dalyko (modulio) tipas	
BA		pasirenkamasis	
Įgyvendinimo forma		Vykdymo laikotarpis	
kontaktinė (auditorinė) ir savarankiškas darbas		rudens semestras	
Vykdymo kalba (-os)		lietuvių k.	
Reikalavimai studijuojančiajam			
Išankstiniai reikalavimai: Skirtas filologinių nelituanistinių specialybių studentams, išklausiusiems Kalbotyros įvado kursą.		Gretutiniai reikalavimai (jei yra):	
Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	150	48	102

Dalyko (modulio) tikslas		
<p>Šiuo dalyku siekiama formuoti užsienio kalbų studento požiūrį į lietuvių kalbą, lavinti jo filologinę kompetenciją, suteikti žinių apie lietuvių kalbos istoriją ir dabartinę situaciją. Svarbiausi dalyko uždaviniai yra aptarti lietuvių kalbos kilmę; lietuvių kalbos tarmių sinchroninę ir sociolingvistinę padėtį; lietuvių kalbos sąveiką su kaimynų kalbomis; panagrinėti pagrindines lietuvių kalbos gramatines kategorijas, atsižvelgiant į tipologinius aspektus; supažindinti su senąja lietuvių raštija: svarbiausiais paminklais ir autoriais, aptarti pirmąsias lietuvių kalbos gramatikas ir žodynus; apžvelgti bendrinės kalbos formavimąsi. Šiuo dalyku nėra siekiama išsamiai apžvelgti lietuvių kalbą – labiau norima suteikti bendresnio pobūdžio žinių apie lietuvių kalbą.</p> <p>Taip pat ugdomos su tuo susijusios bendrosios kompetencijos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gebėjimas dirbti ir mokytis savarankiškai, taikant įgytas žinias praktikoje: organizuoti savo darbą ir mokymąsi, pasirenkant tinkamas strategijas užduotims atlikti; • analitinis ir kritinis mąstymas: gebėjimas analizuoti, išvelgti sąsajas ir vertinti informaciją; • skatinamas studentų nusiteikimas mokytis ir siekti kokybės: gebėjimas vertinti kokybę ir nusiteikimas nuolat tobulėti; • ugdomas studentų kūrybingumas. 		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentai turės žinių apie: lietuvių kalbos kilmę ir raidą, santykius su kaimyninėmis kalbomis; pagrindines lietuvių kalbos gramatines kategorijas, gebės jas suvokti tipologiniame kontekste; lietuvių kalbos tarmių klasifikaciją, sinchroninę ir sociolingvistinę jų padėtį; bendrinės kalbos formavimąsi.	Aiškinamosios, probleminės, įtraukiančios paskaitos. Aktyvaus mokymosi metodai.	Formuojamasis (ugdomas) vertinimas ir įsivertinimas. Apibendrinamasis vertinimas.

Studentai mokės taikyti įgytas žinias tiriamajame darbe, lietuvių kalbos populiarinimo aspektu.	Aktyvaus mokymosi metodai. Tiriamosios užduotys.	Formuojamasis (ugdomas) vertinimas ir įsivertinimas. Apibendrinamasis vertinimas.
Studentai gebės analizuoti lietuvių kalbos reiškinius, gretinti juos su studijuojamos kalbos reiškiniais.	Tiriamieji (literatūros ir informacijos ieška ir atranka). Grupės diskusija.	Formuojamasis (ugdomas) vertinimas ir įsivertinimas. Apibendrinamasis vertinimas.
Studentai naudodamiesi literatūra, gebės pagrįsti savo nuomonę, ją apginti, integruodami ir generuodami naujas idėjas ir naujus sprendimus.	Tiriamieji (literatūros ir informacijos ieška ir atranka). Mokslinės literatūros referavimas. Grupės diskusija.	Formuojamasis (ugdomas) vertinimas ir įsivertinimas. Apibendrinamasis vertinimas.
Studentai patobulins gebėjimą dalyvauti mokslinėje diskusijoje.	Tiriamieji (literatūros ir informacijos ieška ir atranka). Grupės diskusija.	Formuojamasis (ugdomas) vertinimas ir įsivertinimas. Apibendrinamasis vertinimas.
Studentai gebės nustatyti, kokie lietuvių ir studijuojamos kalbos raidos panašumai ir skirtumai, pagrįsti studijuojamos kalbos raidos dėsningumus atsižvelgdami ir į lietuvių kalbos raidos tendencijas.	Aktyvaus mokymosi metodai. Mokslinės literatūros referavimas. Tiriamosios užduotys.	Formuojamasis (ugdomas) vertinimas ir įsivertinimas. Apibendrinamasis vertinimas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Lietuvių kalbos kilmė ir raida: tarp archajiškų ir modernių struktūrų.	4						4	10	Skaitiniai ir tiriamosios užduotys
2. Lietuvių kalbos gramatinių kategorijų sinchronija ir diachronija (giminė, skaičius, linksnis, laipsnis, apibrėžtumas, asmuo, laikas, veikslas, rūšis).	8		4				12	40	Skaitiniai, praktinės užduotys
3. Lietuvių kalbos sąveika su kitomis kalbomis (kalbiniai kontaktai su slavais, lietuvių kalbos slavizmai; kalbiniai kontaktai su germanais, lietuvių kalbos germanizmai). Skolinių vieta lietuvių kalbos sistemoje. Naujieji lietuvių kalbos skoliniai.	4		2				6	16	Skaitiniai, praktinės užduotys

4. Lietuvių kalbos tarmės: klasifikacija, lietuvių kalbos salos kitose valstybėse. Sinchroninė ir sociolingvistinė tarmių padėtis. Bendriausi tarmių ir patarmių struktūriniai bruožai, tipologinės bendrybės.	6		4				10	10	Skaitiniai, tiriamosios užduotys
5. Senųjų lietuvių kalbos raštų kalba (lietuvių kalbos vartojimo sąlygos Prūsijoje ir Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje pradiniame raštijos formavimo etape). Trys raštų kalbos variantai. Svarbiausi paminklai ir autoriai.	4		4				8	8	Skaitiniai, praktinės užduotys
6. Pirmosios lietuvių kalbos gramatikos ir žodynai, dabartinė lituanistikos sklaida (dabartinės gramatikos, dvikalbiai žodynai, specialieji žodynai, žurnalai ir t. t.).	4		2				6	12	Skaitiniai
7. Bendrinės lietuvių kalbos formavimasis ir raidos tendencijos.	2						2	3	Skaitiniai
Iš viso	32		1 6				48	102	

Vertinimo strategija:	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
1. 2 kontroliniai	50%	Seminarų metu: 1 kontrolinis bus rašomas aptarus lietuvių kalbos gramatines kategorijas ir lietuvių kalbos sąveiką su kitomis kalbomis; 2 kontrolinis bus rašomas aptarus lietuvių kalbos tarmes ir senąją raštiją	Seminarų metu: 1 kontrolinis bus rašomas aptarus lietuvių kalbos gramatines kategorijas ir lietuvių kalbos sąveiką su kitomis kalbomis; 2 kontrolinis bus rašomas aptarus lietuvių kalbos tarmes ir senąją raštiją
2. Egzaminas (atviras teorinis klausimas ir praktinė užduotis).	50%	Sesijos metu	Teorijos žinios apie lietuvių kalbos istoriją, gramatines kategorijas, santykius su kaimynų kalbomis, tarmes, senąją raštiją, pirmąsias gramatikas ir žodynus, bendrinės lietuvių kalbos formavimąsi, gebėjimas žinias iliustruoti pavyzdžiais, analizuoti, sisteminti, vertinti. Gebėjimas analizuoti pateiktus pavyzdžius.

Privaloma literatūra

Nr.	Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio nr. ar tomas	Leidimo vieta: leidykla ar nuoroda
1.	Dini Pietro Umberto	2000	Baltų kalbos		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas
2.	Holvoetas Axelis, Semėnienė Loreta	2004	Gramatinių kategorijų tyrimai		Vilnius: Lietuvių kalbos institutas
5.	Ambrasas Vytautas, Garšva Kazimieras, Girdenis Aleksas ir kt.	2006	Dabartinės lietuvių kalbos gramatika		Vilnius: Lietuvių kalbos institutas

3.	Bacevičiūtė Rima, Ivanauskienė Audra, Leskauskaitė Asta, Trumpa Edmundas	2004	Lietuvių kalbos tarmių chrestomatija		Vilnius: Lietuvių kalbos institutas
4.	Kardelis Vytautas	2003	Rytų aukštaičių šnektų slavizmų fonologijos bruožai		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
5.	Zinkevičius Zigmas	1996	Lietuvių kalbos istorija		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla
6.	Paulauskienė Aldona	2006	Pirmosios lietuvių kalbos gramatikos		Vilnius: Gimtais žodis
7.	Jovaišas Albinas	2009	Jie parašė pirmąsias lietuviškas knygas		Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
Papildoma literatūra					
Nr.	Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio nr. ar tomas	Leidimo vieta: leidykla ar nuoroda
1.	Zinkevičius Zigmas	2005	Lietuvių tautos kilmė		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas
2.	Zinkevičius Zigmas	2006	Lietuvių tarmių kilmė		Vilnius: Lietuvių kalbos institutas
6.	Pupkis Aldonas	2005	Kalbos kultūros studijos		Vilnius: Gimtasis žodis
	Paulauskienė Aldona	1994	Lietuvių kalbos morfologija		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla
3.	www.vlkk.lt				
7.	Įvairūs straipsniai				

Dalyko aprašas atnaujintas 2023.08